

drabet på Erik Glipping. Senere høres der ikke noget om den lokale helgen, der åbenbart kun har haft betydning for domkirkens gejstlighed i det 13. århundrede, og som blev tilsidesat for Sct. Clemens, om hvem bisp Tyge skaffede et skrift, som allerede Jacob Langebek eftersøgte i sin liste over savnede kilder i 1. bind af *Scriptores*. Den hellige Niels har fortjent en større omtale end de få linier, der er ofret på ham, fordi det jævne folk holdt fast ved ham.

Arhus domkirke er en mikrokosmos, hvis historie stadig kan uddybes med nye enkeltheder og beskrives ud fra nye synspunkter, og det ville være en nærliggende opgave at skrive domkirkens historiografi fra Hans Pedersen Horsens' første kortfattede notitser til det her omtalte store værk, hvori det er let for læseren med nogle forudsætninger at finde rundt, mens andre vil savne et register. Det er vel de store omkostninger, der har forhindret denne ellers nødvendige afslutning.

Helge Søgaard

Antikvariske studier. Tilegnet Knud Thorvildsen. (Nationalmuseet, 1977). 272 s.

Festskriftet indeholder 24 artikler, der alle har større eller mindre berøring med fortidsmindeforvaltningen. Fredningen af fortidens jordfaste minder går tilbage til 1807, da kommissionen for oldsager blev oprettet, og arbejdet er stadig foregået i sammenhæng med Nationalmuseets virksomhed. Det har særlig været de forhistoriske minder, som har krævet opmærksomhed, og de mange fredede høje rundt om i landet fortæller om, hvad der er nået, men også fra historisk tid er der reddet meget. Her skal de artikler omtales, som behandler historiske emner.

Den danske produktion af salt af havvand er omtalt fra den ældre middelalder. Den har bl.a. fundet sted på Læsø, hvis fyrreskove leverede brændsel til kedlerne,

hvori saltlagen blev inddampet. Produktionen standsede, da der ikke var mere skov tilbage, og blev kun fortsat af enkelte. På Rønnerne, de flade strækninger syd for øen, er der fundet rester af et anlæg til udvinding af saltet, og det er nu fredet. Svend E. Albrethsen har beskrevet fundet.

En anden opdagelse fortæller Niels Stenum om. Ved en undersøgelse af cistercienserkirken i Løgumkloster viste det sig, at det sydlige sideskib ikke som sædvanligt hvilede på et fundament af sten, men stod på tørv. Tilsvarende er ikke fundet andre steder. Hans Stiesdal beskriver en middelalderlig kirkegård med resterne af et kapel i Stenløse på Sjælland. Kirkegården synes at gå tilbage til Svend Estridsens tid. En kalkovn ved Hammershus er undersøgt af H. Kapel, og Henrik Vonsild beretter om fund af hestekranier under Damaskegård. De kendes også fra andre steder, men hensigten og baggrunden for denne skik er uklar, og en diskussion for nogle år siden om det endte resultatløs. K.-E. Høgsbro orienterer om vildtbanepælene, der nu er de sidste minder om de jagtglade kongers forlystelser, og under overskriften ruinproblemer diskuterer Johs. Hertz de mange spørgsmål, bevaringen af resterne af borge og slotte rejser. Det er et meget aktuelt indlæg.

Det kan ikke undgås, at helhedsindtrykket bliver flimrende, når så mange vidt forskellige emner skal fremlægges, og mange vil måske påstå, at det meste kun hører under det kuriøse, men et festskrift giver anledning til at fremdrage artikler, der kaster nyt lys over emner, som ellers ikke ville komme frem. Den enkelte artikel har værdi i sig selv og vil senere indgå i en større sammenhæng, og det understreger, at historikeren ikke må overse arkæologien, der kan give vigtige bidrag og korrektioner til de skriftlige kilder.

Helge Søgaard